

۳۱/۰۵/۲۰۱۵

احمد فواد ارسلا

ماستری در مطالعات تحلیل استخباراتی
ماستری در امنیت ملی-منطقه ای تمرکز در آسیای
جنوبی/مرکزی /خلیج عرب

تفاهمنامه استخباراتی در بین پاکستان و افغانستان و تشریح استخبارات در سطح بین الدول

در این روزها خبر تفاهمنامه استخباراتی در بین تشکیلات استخباراتی افغانستان و پاکستان از جمله داغترین خبرهای مربوط افغانستان و منطقه محسوب میگردد. تبصره های افغانان در داخل و خارج عمدتاً در نفی و انتقاد از این تفاهمنامه بوده است ، در حالیکه در پاکستان این تفاهمنامه به عنوان یک موفقیت برای دولت ، اردو و استخبارات پاکستان شمرده شده است. «این موافقتنامه که هفته گذشته رسماً در کابل اعلان شد از طرف آی اس پی آر ISPR اعلام شد. آی اس پی آر علاوه بر اینکه شعبه ارتباطات عامه اردوی پاکستان است وظیفه سخنگویی به نمایندگی از آی اس آی را همدیهدعه دارد.»¹

امید است که این عکس چاپ شده در اخبار دان Dawn پاکستان در ارتباط خبر تفاهمنامه استخباراتی تصادفی باشد و نشانی برد پاکستان نباشد²

با قبول و در نظر داشت این حقیقت که یک تعداد از منتقدین افغان این تفاهمنامه اهداف سیاسی دارند و از هر موقع برای تضعیف و کوبیدن محترم رئیس جمهور غنی و دولت وحدت ملی افغانستان استفاده کرده و میکنند و این از احتمال دور نیست که خود این منتقدین تفاهمنامه های مشابه را در گذشته و آینده قبول کرده و میکنند بناءً ارزش انتقاد آن گروپ در همان سطح سطحی سیاسی شان محدود میباشد. و اما یک تعداد زیادی از افغانان وطندوست در داخل و خارج از افغانستان واقعاً در مورد این تفاهمنامه پریشان هستند و انتقادات و سوالات شان بر اساس احساسات پاک ملی

¹ <http://www.dawn.com/news/1182742>

² <http://www.dawn.com/news/1182742>

و منافع علیای افغانستان و شناخت و تجربه تلخ از پاکستان میباشد. به این معنی که انتقادات بر تفاهنامه استخباراتی بر مبنی شناخت واقعی از واقعیت دشمنانه دولت، اردو و استخبارات پاکستان بوده و انتقادات خیرخواهانه با در نظر داشت تجربه تاریخی این نوع تفاهمات استخباراتی و امنیتی بین الدول نباید نادیده گرفته شود.

تفاهنامه های بین الدول سابقه طولانی دارد و روابط اقتصادی، گمرکات، ترانزیت، تقسیم استفاده از دریا ها و غیره عمدتاً موضوعات اکثر تفاهنامه های بین الدول را تشکیل میدهد که معمولاً این تفاهمات به سطح قرار داد های رسمی بین الدول ارتقا میکنند، از طرف دیگر تفاهمات عسکری و استخباراتی از نادرتهای بوده و معمولاً در اوضاع جنگی و غیره حالات اضطراری مورد استفاده قرار میگیرد. این نوع تفاهمات استخباراتی و امنیتی معمولاً مشکلات اساسی عدم اعتماد و عدم توازن قدرت را دربر دارندو گرچه در بسیار مواقع دولت ها و رهبران به شکلی از اشکال بخاطر اهداف منافع ملی در بوجود آوردن اعتماد کوشش میکنند و راه حلی بوجود می آورند، اما مشکل عمده عدم توازن قوا، سوء استفاده ها، نقشه ها و اهداف خصمانه یکی از طرفین و یا هر دو طرف این چنین تفاهنامه های استخباراتی و امنیتی را به شکست و نقص یکی از طرفین می انجامد.

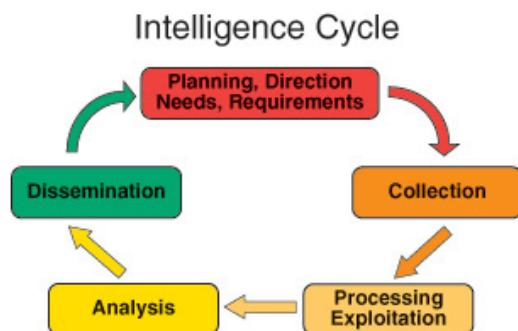
استخبارات در ذات خود یکی از سری ترین نوع عملیات دولت ها میباشد و نگهداری و حفظ استخبارات بدست آمده، مخفی نگهداری منابع استخبارات و تحلیل بدست آمده از استخبارات به حدی مهم میباشد که حتی تشریک استخبارات در بین ارگان های امنیتی در داخل یک دولت کاری بسیار مشکل و ناممکن و استخبارات و منابع که استخبارات از آن بدست آمده است به شدت پوشیده و محفوظ نگهداری میشوند، چه رسد به این که استخبارات با دولت های دیگر شریک گردد و آنها هم دولت های ممالک همسایه که باهم روابط ذات البینی خصمانه دارند. در امریکا تا زمان فاجعه حمله تروریستی ۱۱ سپتمبر ارگان های استخباراتی مثل سی آی ای CIA، اف بی آی FBI و غیره به ندرت استخبارات را با یک دیگر شریک میساختند. و البته بعد از حمله تروریستی ۱۱ سپتمبر بر اساس قانون تمام ارگان های استخباراتی مکلف به تشریک استخبارات شده اند. « بر اساس قانون و مقررات دولتی کلچر تشریک استخبارات در بین ارگان های استخباراتی ایجاد شده است. »³

استخبارات عبارت از جمع آوری معلومات در مورد اهداف تعیین شده میباشد. استخبارات دو عنصر عمده دارد: « اول- در عملیات استخباراتی در مورد هدف تعیین شده تلاش و جستجو انجام میگیرد تا نشانی ها و آثاری در مورد حرکات آینده آن هدف تعیین شده بدست آورده شود نه اینکه شواهد برای جرایم و عملیات گذشته و جاری بدست آورده شود. دوم - در وظیفه استخباراتی کوشش میشود تا پیش بینی های در مورد عملیات و حرکات هدف تعیین شده بدست آورده شود که خطاریه و معلومات در مورد عملیات و وقایعات در شرف وقوع توسط هدف تعیین شده، به مقام امنیتی و دفاعی صادر شود و اقدامات دفع آن عملیات قبل از وقوع آن گرفته شود.»⁴ به صورت مثال یک هدف تعیین شده کوشش ریاست امنیت ملی و استخبارات اردوی ملی در افغانستان بدست آوردن معلومات در مورد حرکات، عملیات، پلان ها و عملیات طالبان بر ضد خاک، ملت، موقعیت های عسکری و امنیتی، اقتصادی و غیره در افغانستان خواهد بود. و با استفاده از استخبارات بدست آمده کوشش خواهد شد که از عملیات متذکره جلوگیری شود.

³ <https://www.fas.org/sgp/crs/intel/R41848.pdf>

⁴ http://www.intstudycen.com/docs/strat_meth_guide.pdf

عملیات استخباراتی در مراحل مختلف در یک دایره صورت میگیرد :

چارت بالا تمثیل دوره استخبارات میباشد که شامل : پلانگذاری براساس ضروریات ، جمع آوری استخبارات از منابع مختلف، عملیات مورد استفاده قرار دادن استخبارات بدست آمده فوف، تحلیل استخبارات یا وصل کردن نقاط مختلف از منابع مختلف ، و توزیع استخبارات تحلیل شده به ارگان های مربوطه و جریان دوباره پلانگذاری براساس معلومات فوق میباشد⁵

از نظر مخفی کاری و محفوظ نگهداشتن استخبارات ، منبع معلومات که به استناد آن استخبارات جمع آوری میگردد مهمترین راز یک صاحب منصب و یک تشکیلات استخباراتی میباشد. منابع استخباراتی شامل صاحب منصبان موظف استخباراتی ، منابع بشری اجیر ، منابع بشری رضاکار، منابع بشری بی خبر مورد استفاده قرار گرفته، منابع استراق سمع تیلفون ، منابع انترنتی و غیره میباشد. به صورت مثال اگر یک تشکیلات استخباراتی یک مایکروفون را در یک مسجد یا یک حجره یک قلعه و غیره گذاشته باشد و معلوماتی را در مورد اشخاص یا عملیاتی بدست آورده باشد ، تشکیلات استخباراتی مذکور به هیچ صورت نمیخواهد چگونگی بدست آمدن معلومات به دشمن معلوم شود، ویا اگر مخبر اجیر در یک منطقه سماوارچی است و معلومات توسط این مخبر سماوارچی بدست آورده شده باشد، هویت و موقعیت آن مخبر سماوارچی به امید عملیات متداوم و آینده باید محفوظ بماند.

با در نظر داشت معلومات کلی و ابتدائی فوق اگر بر اساس تفاهمنامه تشریک استخبارات ، امنیت ملی افغانستان مکلف بگردد تا منابع و یا طرق بدست آوردن استخبارات افغانستان را با استخبارات پاکستان تشریک نماید ، این اقدام از نظر اصول استخباراتی یک اقدام منافی با منافع ملی استخباراتی افغانستان خواهد بود؛ به این دلیل که اگر هم فرض شود که افغانستان و پاکستان در این مقطع مشخص دشمن مشترک دارند ، با مطلع ساختن پاکستان از منابع و طرق استخبارات بدست آمده توسط استخبارات افغانستان ، آن منابع و طرق جمع آوری استخبارات افغانستان برای همیشه از دست داده میشود.

محترم داکتر اشرف غنی و تیم امنیتی دولت افغانستان از همه خوبتر از متن تفاهمنامه، اوضاع منطقه و مسائل ملی و بین المللی باخبر هستند و وعده ها ، تشویق ها و توصیه های دوستان افغانستان، امریکا و عربستان سعودی، در امضای تفاهمنامه نقش داشته باشند.

خبر اخیر در خواست محترم رئیس جمهور غنی از دولت پاکستان « محمد اشرف غنی، رئیس جمهور افغانستان، خواستار بازداشت و پیگرد قانونی رهبران طالبان افغان مقیم در پاکستان شده است. »⁶ خبر امیدوار کننده است و امید میرود که در تفاهمنامه استخباراتی بین افغانستان و پاکستان موارد ذیل در نظر گرفته شود:

⁵ <https://courseware.e-education.psu.edu/courses/bootcamp/lo07/09.html>

⁶ http://www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/2015/05/150530_mar_ghani_pak_letter

د پانوی شمیره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولئ

1. در تجربه تشریح استخبارات بین الدول این یک اصل امتحان شده و قیول شده است که ممالک قوی برنده اصلی این نوع همکاری های استخباراتی میباشند. جان مک گریدی Janine McGruddy در تشریح مشکلات تشریح استخبارات در بین ممالک در فصلنامه امنیت ستراتیژیکی Journal of Strategic Security در شماره 5 خزان سال 2013 نوشته است: « ممالک قوی تر با استفاده از قدرت و ارتباطات عملیات استخباراتی را کنترل میکنند.»⁷

2. تجربه تاریخی پاکستان در رابطه با افغانستان و حمایت پاکستان از طالبان در گذشته و نظریات رایج در پاکستان در مورد طالبان خوب و بد ، و این واقعیت که طالبان همه از پاکستان به افغانستان حمله میکنند ، از راه پاکستان تمویل و تربیه و هدایت میشوند ، فهمیدن این بیان را که این تفاهمنامه برضد دشمن مشترک است را مشکل میسازد.

3. در اعتبار به پاکستان و خاصتاً آی اس آی احتیاط زیاد ضرورت است و باید در نظر داشت که حتی امریکا در زمانی که خودش مستقیماً در جنگ بر ضد تروریزم در منطقه داخل بود بر پاکستان و آی اس آی اعتبار نداشت. « دوسیه های مخفی بدست آمده توسط اخبار گاردین Guardian نشان میدهد که مقامات امریکائی تشکیلات عمده استخباراتی پاکستان آی اس آی ISI را منحیث یک تشکیلات تروریستی تشریح کرده اند.»⁸

ختم

⁷ <http://scholarcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1317&context=jss>

⁸ <http://www.theguardian.com/world/2011/apr/25/guantanamo-files-isi-inter-services-intelligence>

د پانوی شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ